

terove« opreme, koja je nepotrebna i neupotrebljena. Ove bi mljekare mogle dati suvišnu opremu ili bez naplate ili u najam.

VII. List »Mljekarstvo«

List ima malo vanjskih suradnika. Poduzeća treba da dadu sugestije uredništvu, na koji se način može poboljšati kvalitet lista i povećati tiraža.

VIII. Izvoz

Naši mliječni proizvodi mogu se plasirati na inozemnom tržištu. Iako još nemamo dovoljno mlijeka, da podmirimo unutrašnje potrebe i izvoz, bilo bi dobro izvoziti makar i neznatne količine preko zime, da se osvoji tržište za plasman robe preko ljeta.

IX. Investicije

Dosadnji razvojni put mljekarstva je bio pravilan, a također i perspektivni program gradnje mljekara. Kod njegovog ostvarenja treba štedljivo trošiti raspoloživa sredstva i kadrove, a ujedno voditi računa o tom, da se ispune ekonomski i higijenski uslovi, nužni za opstanak i rad svakog pojedinog objekta.

Rukavina Lujo, Beograd

POMOĆ FONDA UJEDINJENIH NACIJA ZA POMOĆ DECI UNICEF-a U IZGRADNJI MLEKARSKE INDUSTRIJE

Ugovorom, koji je potpisan 23. oktobra 1952. godine u Beogradu između Vlade FNR Jugoslavije i Fonda Ujedinjenih Nacija za pomoć deci UNICEF-a, za vreme od 6 godina, utvrđena je pomoć kojom će UNICEF kroz nastavak Programa pomoći za podizanje mljekarstva u Jugoslaviji, pomagati našu zemlju. Time je manifestovana rešenost UNICEF-a i Vlade FNR Jugoslavije da će i dalje u zajedničkoj saradnji i ispomaganju nastaviti sa programom izgradnje mljekarske industrije u Jugoslaviji, za zdravlje i dobrobit dece u Jugoslaviji.

ŠTO JE POSTIGNUTO U PRVOM PROGRAMU POMOĆI

Kroz prvi program tehničke pomoći za izgradnju mljekarske industrije podignute su nove mljekare za pasterizaciju mleka u Zagrebu, Novom Sadu i Skoplju. Zatim fabrike za proizvodnju mleka u prahu u Osijeku i Županji. Izvršeno je proširenje kapaciteta i popuna sa novim strojevima u već postojećim mljekarama u Beogradu i Ljubljani, kao i 148 novopodignutih sabirnih stanica (uređaja za nisko hlađenje mleka na selu). Tokom ove godine završice se i pustiti u rad nova Gradska mljekara u Sarajevu.

Pogoni su snabdeveni laboratorijama za hemijsko i bakteriološko ispitivanje mleka. Takođe je isporučeno 40 novih kamiona za dovoz mleka sa terena i 10 teretnih kola za kontrolu kvaliteta mleka na terenu.

ŠTO SE IMA PODIĆI DRUGIM PROGRAMOM POMOĆI

Kroz drugi program pomoći podiže se u zemlji fabrika za proizvodnju mleka u prahu u Murskoj Soboti, nova centralna mlekara za pasterizaciju mleka u Ljubljani, nova preradbeno mlekara u Novom Mestu, kao i popuna novim strojevima i proširenje kapaciteta u mlekari na Rijeci. Za ove pogone isporučice UNICEF. kompletni uređaj za sušenje mleka, pastere, kompresore, separatore, uređaj za pranje i punjenje boca, tehnički materijal za instalaciju vode, pare i elektrike, laboratorijski materijal i uređaj za rashlađivanje na sabirnim stanicama na selima. Isto tako isporučice se laboratorijski materijal za centralni mlekarski institut, kao i potreban broj novih prevoznih sredstava — kamiona za prevoz mleka sa terena.

DOPRINOS I UGOVORENE OBAVEZE NAŠE ZEMLJE KROZ DRUGI PROGRAM IZGRADNJE MLEKARSKE INDUSTRIJE

Naša zemlja osiguraće ova investiciona sredstva, uključivši glavne zgrade, pomoćne zgrade i mlekarsku opremu iz domaće proizvodnje.

G. Cooper, predstavnik UNICEF-a i drug ing. Vlahov, pomoćnik predsjednika Savjeta za nar. zdravlje i soc. politiku Vlade FNRJ, prilikom potpisivanja ugovora

Vlada FNR Jugoslavije obavezala se da poboljša sredstva za kvalitetnu kontrolu, obradu, preradu i prodaju mleka. Standardni propisi o hemijskom i bakteriološkom sastavu mleka u prostorijama u kojima se mlekom rukuje, biće doneseni i praktično upotrebljavani.

Urediti besplatnu ili subvencionisanu raspodelu izvesnog dela mleka u prahu i pasterizovanog mleka deci, siromašnih kategorija, za gradove i industrijska naselja.

Ti ciljevi treba da postepeno vode ka razvijanju trogodišnjeg programa izgradnje mlekarstva, kako bi se kroz to vreme poboljšala produkcija mleka za decu širom čitave zemlje.

Za donošenje standarda u pogledu kvaliteta mleka i za njihovo praktično sprovođenje biće odgovorni javni higijenski zavodi. Potrebni propisi i standard biće kontrolisani od strane Saveznog Saveta za narodno zdravlje i socijalnu politiku.

Obuku kadrova za rad u mlekarskim preduzećima osiguraće Vlada sledećim sredstvima:

- a) u mlekarskoj školi Kranj školovaće učenike za kvalifikovane mlekarske radnike,
- b) organizovaće specijalne kurseve za pripremanje novog osoblja u Murškoj Soboti i Rijeci, kao i u ostalim mestima, gde se podižu nove mlekare,
- c) organizovaće periodične kurseve za dopunsku izobrazbu kvalifikovanog osoblja u postojećim mlekarama, kako bi se standard njihovih kvalifikacija podigao.

Imajući u vidu važnost snabdevanja stanovništva, naročito male dece, trudnica i dojilja zdravim mlekom, te znajući da je striktna kontrola pri pasterizaciji i punjenju mleka u boce uspešan metod, za proizvodnju zdravog mleka, Vlada će preduzeti mere da se putem specijalnih zakonskih propisa zabrani prodaja nepasterizovanog mleka za ljudsku upotrebu u područjima, gde postoje odgovarajuća sredstva za pasterizaciju i punjenje mleka u boce i gde uslovi to dozvoljavaju.

Kada količine mleka u mlekarskim pogonima porastu, Vlada će nastojati da populariše upotrebu svežeg mleka u dečjoj ishrani putem odgovarajućeg zdravstvenog vaspitanja i putem propagande. Koliko to bude moguće, mleko u prahu će se upotrebljavati u programima grupne ishrane, gde je potrebno da se omogući raspodela mleka u prahu u rastvorenom obliku. Za program povećanja potrošnje tečnog mleka biće specijalno zaduženi odgovarajući savezni i odnosni javni organi, koji će u tu svrhu energično koristiti saradnju ostalih zainteresovanih vladinih organa i dobrovoljnih organizacija, kao AFŽ, Crvenog Krsta itd.

Prilikom raspodele mleka proizvedenog u tvornicama mleka u prahu ili u mlekarama, rukovodeći princip biće: besplatna deoba izvesnog dela proizvodnje deci siromašnih kategorija, raspodela izvesnog dela proizvodnje pod uslovima plaćanja samo administrativnih troškova i troškova raspodele i prodaje ostatka proizvodnje s tim, da imaju prioritet porodice sa decom do 18 godina starosti.

Kako se proizvodnja, sabiranje i prerada mleka nalaze još u fazi razvitka, opseg slobodne raspodele mora biti podešen prema stvarnom kapacitetu pojedinih mlekara. Pored toga je nastala promena u kriterijumu potreba i sposobnosti plaćanja samim uvođenjem dečjeg dodatka zaposlenim roditeljima. Broj besplatnih ili subvencionih obroka naveden je u dopuni ovoga plana. Prosečni procenat proizvodnje, koja će se deliti besplatno ili po subvencionim cenama, iznosiće 10% za vreme trajanja ugovora. Svaka bitna promena biće sporazumno dogovorena između UNICEF-a i Vlade.

Prilikom sprovođenja tih principa primenjivaće se sledeći specifični prioriteti:

- a) Prvi prioritet za decu do dve godine starosti, kako za mleko u prahu tako i za pasterizovano mleko. Besplatna raspodela mleka za odojčad vršiće se preko ustanova kao što su dečji dispanzeri, dečji domovi, obdaništa i t. d. kao i preko majki, čije potrebe potvrde organi socijalnog staranja i narodnog zdravlja,
- b) Drugi prioritet za decu do 7 godina, a treći za školsku decu do 14 godina odnosno do 18 godina starosti.

Produženje rada mlečnih kuhinja po školama biće osigurano isporukom izvesnog procenta proizvodnje pasterizovanog mleka sa dnevnim obrokom od $\frac{1}{4}$ litre mleka na dete, za vreme školske godine. Taj procenat mleka za raspodelu u izvesnom periodu biće za svaku mlekaru posebno dogovoren između UNICEF-a i Vlade i unesen u aneks plana rada. Mleko u školskim mlečnim kuhinjama deliće se besplatno deci, koja su siromašnog imovnog stanja, odnosno plaćanjem samo administrativnih i distribucionih troškova.

- c) Punomasno mleko u prahu biće osigurano za raspodelu maloj deci (odojčadi). Obrano mleko u prahu izdavaće se starijoj deci, a naročito za školske kuhinje u pasivnim krajevima ili gradovima, gde još nisu podignute mlekare za pripremanje pasterizovanog mleka,
- d) Prodaja pasterizovanog mleka u bocama u gradovima biće osigurana deci pomoću spiskova sa imenima roditelja, pomoću specijalnih mlečnih karata ili pomoću drugih sredstava pogodnih za lokalne prilike,
- e) Vlada će subvencionisati proizvodnju punomasnog mleka u prahu, kako bi se postigla takva cena, koja bi bila povoljnija od cene sirovog mleka, da bi se na taj način potstakla nabavka punomasnog mleka u prahu od strane majki sa malom decom,
- f) Raspodela mleka u prahu biće geografski usmerena ka najpasivnijim krajevima.

Izvršenjem ovih programa, a koji treba da budu izvršeni do konca 1953. godine, dobija naša zemlja novih 555 tona kapaciteta dnevne pasterizacije mleka, kao i 6 tona kapaciteta dnevne proizvodnje mleka u prahu. Svi pogoni takođe su sposobni i za ostale zadatke, kao što su prerada mleka u maslac, sir, jogurt, a kasnije i za proizvodnju sladoleda. Time veći gradovi u zemlji dobijaju zdravo pasterizovano mleko u bocama, a pasivni krajevi, tamo gde mleka ima veoma malo ili ga uopšte nema, mleko u prahu.

PRETPLATNICI:

Obzirom na svršetak godine umoljavamo one pretplatnike našeg lista »Mljekarstvo«, koji još nisu poslali pretplatu za 1952., da to učine doznakom na naš tekući račun kod NB u Zagrebu br. 401-971120. Cijena lista počam od br. 9 snižena je na Din 30.—.